

El regne del sarcasme

PERE
ANTONI
PONS

És una virtut pròpia dels millors escriptors i periodistes: no cal estar d'acord amb el que pensen o expliquen perquè els seus textos i les seves idees siguin un plaer literari i un estimul intel·lectual. Tom Wolfe (1930-2018) va ser un mestre a l'hora de despertar la fascinació dels que discrepaven d'ell o el detestaven. Va fer gala d'aquesta virtut fins al final.

El regne del llenguatge, del 2016, és l'últim llibre que Wolfe va publicar. El lector hi trobarà l'afany polemista, el to de busca-raons erudit i la intel·ligència pugnaç que el convertiren en un gegant. També li resultaran gratament familiars la prosa espurnejant i frenètica, la mala bava caricaturesca i una propensió

bombollejant (bomboles d'àcid sulfúric, concretament) al sarcasme.

Entre l'assaig hiperbòlic i el reportatge incisiu, l'obra és sobretot un atac contra Noam Chomsky i la seva teoria de la "gramàtica generativa", segons la qual els humans naixem amb una capacitat innata per al llenguatge que ens permet aprendre qualsevol llengua perquè totes comparteixen unes estructures i unes formes universals. El que va portar Wolfe a escriure el llibre va ser el reconeixement, per part de Chomsky, que els orígens del llenguatge continuen sent "un enigma".

Amb la intenció de desmuntar la teoria que el llenguatge és un producte de l'evolució, i alhora amb l'afany de demostrar que en realitat és l'eina que ens hem donat els humans per dominar el món, Wolfe es burla del Big Bang, posa en entredit

la teoria darwiniana de la selecció natural i de l'evolució, i considera que la idea de Chomsky segons la qual tenim un "òrgan del llenguatge" és una fantasia que no ha estat confirmada mai.

Més enllà del cinisme anticientífic que adopta de tant en tant (riu-se's amb suficiència de la hipòtesi que la matèria va sorgir del no-res no passa de ser una *boutade* de taverna), el principal problema del llibre és que Wolfe sovint és simplista i poc rigorós. Com quan vol demostrar, per exemple, que la llengua de la tribu amazònica dels *pirahã*, una llengua rudimentària, sense temps passat ni futur, sense subordinades ni nombres, que és conseqüència de la vida tan senzilla que porten els seus parlants, desmunta la possibilitat d'una gramàtica universal. La desmuntaria si els *pirahã*

EL REGNE DEL
LLENGUATGE
TOM WOLFE
EMPÚRIES/
ANAGRAMA
TRAD. ERNEST RIERA
216 PÀG./17,90 €

no fossin capaços de parlar cap idioma a banda del seu, però n'hi ha que han après portuguès.

La naturalesa tèrbola i espúria de les intencions de Wolfe queda al descobert quan, tot sovint, resulta impossible aclarir per quina raó ataca Chomsky: ¿perquè ha estat elogiat com un dels cervells més prodigiosos del segle XX gràcies a una teoria que Wolfe considera un disbarat?, ¿perquè representa la universitat que ell tant detesta?, ¿o perquè Chomsky és l'ídol d'una esquadra que repugna al conservadorisme wolffià?

I, malgrat tot, la prosa i la intel·ligència (sovint retorçada, a vegades sectària, sempre volcànica) de Wolfe fan que *El regne del llenguatge* sigui una lectura excitant. Ai qui pogués, als 80 anys (o als 40), escriure amb aquest encant ple de fúria. ➤